

آذر اوغلی

حافظین مزارعی با سیمینا

و راز امکاه حافظ

شرقی بویوک شاعری حافظ شیرازی
آنادان اولماسینین ۶۵۰ ایللیگینه هدییه

۱۳۵۰ - ۱۹۷۱

به آذری با برگردان فارسی

رداکتور: حمید محمدزاده

مترجم: اسماعیل جعفرپور

تفنیکی رداکتور: م. برخو

منه سالاندا نظر
بیردن دایاندی قوجا،
خیالدار عالمینده
سانکه دولاندی قوجا.
بیر روایت سویلدیم
دیدلی اوغلو، سنه من
نه تار یخدن ایشیدیب
نه کتایدا گورموسن.
با بالاردان قالمادیر
آغیز-آغیز دولانار،
حافظین شعر کی می
هر سوزونده معناوار.

دییر لرکه، بیر بهار،
(کیم بیلیر که. حافظین
ئولوموندن نجه ایل،
نجه بهار کچمیشدی)
شاعرین قبری اوسته
کولگه سالان قیزیل گول
ینه یار یاق آچمیشدی.
نجه لاله توتموشلو
باشی اوسته گوی چمن،
سالنیم-سالنیم دوشسه
بوداقلاردان یاسمن،

۲۳

در آرامگاه حافظ

از بسکه سخن رانم
از شهرت حافظ من.
نا گفته یکی از صد
در فکر فرو ماندم.
در پیش مزار او
خم گشت سرم آن دم.
در خدمت اشتادم
یک پیرمغان دیدم.
چون دیدم مرا آن پیر

۵۶

حافظین مزاری باشیندا

حافظان یازلیاز
آپاردی خیال منی.
سانکه آذر یایچاندان
تویاردی خیال منی.
خطائی وطنیندن
حافظ یوردونا گلنیم،
شاعرین قارشیمیندا
حرمت ایچون اگیلیم...
بیر قوجا گوردوم اوردا
پیر مقانا بنزه ر.

۲۲

فر گیر لر، بنفشه لر
بزه سده باغلاری،
فقط قیزیل گول هله
چخما میشدی غنجه دن.
بلبلر دولانسا دا
چیچکلی بوداقلاری،
چیخار تمان سیمتی
قیزیل گول کوللارین
چیریردی سینه سیتی.
سانکی گوله دییردی
بهار کچی یاریدان،
آق انصاف سیز بس نوقت
غنجه دن چیخا جاقسان؟
بئله دییر لر، اوایل،
شاعرین قبری اوسته
کولگه سالان بوداقدان،
بیر گول آچمیشدی فقط.
سانکی بوتون گوللردن،
بلبلردن تو، خلوت
اگیلرک هر گجه،
قبرین مرمر دئینی
ئوز اینجه یار یاقیله
اوخشا ییردی گیزلیجه.
سونرادا قولا ق آسیب

۲۴

چون چتر، گل و نرگس،
از غنچه نشد بیرون
لیکن، گل سرخ هرگز.
در صحن چمن بلبل
یک شعر که برپا کرد.
زد سینه بخار گل
صد ناله و غوغا کرد.
کویا بزبان حال
میگفت بکل بلبل:
«انصاف و مروت کن
بر مشکل من ای گل.
هنگام بهار آمد
در پرده نهانی تو؟
رحم منما ای گل
چون آفت جانی تو؟»

کویند که در آن سال
یک غنچه شکوفان شد.
از معرکه ی بلبل
در سایه پنهان شد.
پنهان ز همه هرب
گل ناله کنان بشگفت.
اسرار دل خود را

۵۸

حافظین غزلینه
ساکتجه اویویوردو...
بئله کچیردی گونلر
ندسره، او گولدن
توتم میشدیلار خبر...
فقط ساکت بیر آخشام.
دییر لر که، آویری
ایشی قلاتمیشدی تم.
نه برده کولگه واریدی،
ندهه گویده بیر بولوت.
آیدینجا گورونوردو
هر غنچه، هر گول، هر اوت.
او بوتده ساکتجه
اویویورکن بوداقدان.
هار اادانسا بیر بلبل
ئوزون ووردو کولا.
بوداقلاردان غنچه لر
دوشه جکی آزالا.
تعجیله شاه بوداق
بیر غالادی باشینی.
گول اینجه دوداقیله
ئویدو مزار داشینی.
سونرا بلبل گوروندو
بوداق اوسته بوآرا.

۲۵

آهسته به حافظ گفت...
بر سنگ مزار او
گل روی همی مالید.
تاجیح بدتهائی
دور از همه می نالید.
بگلشت بسی ایام
گل از همه پنهان بود.
لیکن شب مهتابی
اسرار دلش بر بود.
مدنور همی افشانید
گلزار چراغان بود.
گل نیز در آن مهتاب
در شاخ نمایان بود.
چون بلبل شوریده
معشوقه ی خود را دید.
زد سینه بخار گل
بیراهن خود برید.
از شوق همی نالید
در صحن چمن بلبل.
از تیشه جانسوزش
آزرده همی شد گل؟
گل روی به بلبل کرد-
هان، گفت، چه غوغائی است؟
یک لحظه خجالت کشا!

۵۹

سینه سینی سورتو هك	این نغمه ی بهوده	دیدیلر اسیر گهده	خاموش نشدیکروز.
گوی رنگلی یار یاقارا،	تاصیح همیخوانی!	بو مزار دَن هَچ زمان	برمن توروایتی
اونو دیله گتیردی	بس کن، تونمیدانی؟	شبمنی، عطریتی...	خاموشی و بیعاری؟
تایینه کی محبت.	خوابیده در این گلشن	بلبل سوسو بیر آنلیق	عاشق نشود هرگز
او خودو حزین-حزین،	استاد غزلخوانی؟	سونرا دیدی: آقام	بی ناله ویی زاری.
او خودو خیلی منت...	از خاک مزارش من	گل بر ایشیق دنیانی	گل هیچ نگفت... بلبل
قیزیل کول دینله مدهدی.	روئیده، بلندمستم.	ایتمه منه قاراندیق.	تاصیح غزلخوان بود.
بلبل هی ئوتلو-ئوتلو،	از عطر غزل لپاش	سن بو سزار باشیندا	بیچاره سپیده دم
کئجه یاریدان ئوتلو...	در نشئه و سرمستم.	کچیره چکسن بوایل	بی نغمه و بیجان بود.
گول باشینی قالدیریب	بلبل چوشنید این را	بلکه بوتون بهاری.	گل گشت پریشان حال.
ئوتن بلبله ساری	یک لحظه گرفت آرام.	منیم عمرومن آنجا	پژمرده در این ماتم.
اون غنبله دیدی:	پس گفت به آهوزار-	بیرکجه قالمیش، با	از دیده همی یارید
-اغانل، اوتان یزی!	-ای دلیر نافر جام.	دینله منی، دینله سز	آن صبح سرشک غم...
اوتان بو یز اوزونون	خاموش مکن شمم	دینله، بلکه دریم	~~~~~ ۶۱ ~~~~~
نغمه کاریندان، اوتان.	من عاشق دلبنم.	اونودام سن دیله سن.	~~~~~ ۶۲ ~~~~~
او ساکتجه یاتیر کن	این یکشبه مهمانم	گول دینمدهدی... بلبلو	~~~~~ ۶۳ ~~~~~
سن بو باغی، باغچانی	بر مهر تو پایندم.	قلبی بنه آلیشدی	~~~~~ ۶۴ ~~~~~
نه باشینا آلمیسان؟	رحم بنما یکدم	دینی- حافظه عمرونده	~~~~~ ۶۵ ~~~~~
من حافظین بیر اوچ	دلم جوسخر آید	بیرجده گون سوسما	~~~~~ ۶۶ ~~~~~
تور باشیندن اوجا لیدیم،	عمر من شوریده	بس نه اولو سن منه	~~~~~ ۶۷ ~~~~~
بو عطریمی، رنگیمی	باناله پسر آید.	سوسماغی بیله یز روا!	~~~~~ ۶۸ ~~~~~
بیرجه بیتیندن آلدیم.	گوئی که، چراخوانم	سویله، «کیم عاشق دیر	~~~~~ ۶۹ ~~~~~
گوز یاشینله سولادی	در من چمن امروز؟	عشقده سومانلار؟»	~~~~~ ۷۰ ~~~~~
سودالی قیزلار منی،	در عمر خودش حافظ	گول دینمدهدی... بلبل	~~~~~ ۷۱ ~~~~~

ئوتلو بوتون گئجه نی	~~~~~ ۶۰ ~~~~~	بیر نیقات عالمی	~~~~~ ۶۱ ~~~~~
یورولمادان ئوتلو تات،	~~~~~ ۶۱ ~~~~~	بلبلون جسمینی	~~~~~ ۶۲ ~~~~~
ئوتلو سون نفس دات...	~~~~~ ۶۲ ~~~~~	ئوزو ایله آپاردی	~~~~~ ۶۳ ~~~~~
صبح نسیمی اسینجه	~~~~~ ۶۳ ~~~~~	اوزاق شمال ائلیته	~~~~~ ۶۴ ~~~~~
گول اگرهک باشینی.	~~~~~ ۶۴ ~~~~~	کیم بیلیرکه، او بیرگون،	~~~~~ ۶۵ ~~~~~
ایکی مضمی اوسته	~~~~~ ۶۵ ~~~~~	جانلی، جانسیز تحقیر	~~~~~ ۶۶ ~~~~~
آخیندی گوز یاشینی!	~~~~~ ۶۶ ~~~~~	بیغدیغی مزلینه	~~~~~ ۶۷ ~~~~~
بیری-بیویک صنعتکار	~~~~~ ۶۷ ~~~~~	قویوب بلبل یقین،	~~~~~ ۶۸ ~~~~~
نغمه لر یاراداندی.	~~~~~ ۶۸ ~~~~~	آلتیندادا یازاجاق:	~~~~~ ۶۹ ~~~~~
بیری-آخشام کوللاردا	~~~~~ ۶۹ ~~~~~	«حافظین قبری اوستن	~~~~~ ۷۰ ~~~~~
کوکسونن یارالاندی،	~~~~~ ۷۰ ~~~~~	تایلمیشدیر». سونرادا	~~~~~ ۷۱ ~~~~~
سینه سنین قانیله	~~~~~ ۷۱ ~~~~~	تاریخ اوچ نقطه آنجا...	~~~~~ ۷۲ ~~~~~
آل بویاندی بوداق دا.	~~~~~ ۷۲ ~~~~~	~~~~~ ۷۳ ~~~~~	~~~~~ ۷۴ ~~~~~
سونونجو نغمه سینی	~~~~~ ۷۳ ~~~~~	اوگون آخشام اولونجا،	~~~~~ ۷۵ ~~~~~
اوخویراق بوداقدا،	~~~~~ ۷۴ ~~~~~	گول دویمادی بودردی،	~~~~~ ۷۶ ~~~~~
سونرا سویوق داش کیمی	~~~~~ ۷۵ ~~~~~	ئویبو مزار داشینی،	~~~~~ ۷۷ ~~~~~
دوشلو سزار داشینا.	~~~~~ ۷۶ ~~~~~	نجه هرگون ئوپردی.	~~~~~ ۷۸ ~~~~~
سحر سه غرق اولو او	~~~~~ ۷۷ ~~~~~	آخشام غریبلیگینده	~~~~~ ۷۹ ~~~~~
گئجه نغمه دیدیگی	~~~~~ ۷۸ ~~~~~	«طراف باثاقا حال آلی،	~~~~~ ۸۰ ~~~~~
دایرین گوز یاشینا...	~~~~~ ۷۹ ~~~~~	گول بو سکوت ایچینده	~~~~~ ۸۱ ~~~~~
دایر لرکه، او سحر	~~~~~ ۸۰ ~~~~~	درین خیال دالدی.	~~~~~ ۸۲ ~~~~~
ینه یاد ئولکه لر دن	~~~~~ ۸۱ ~~~~~	بوآن بیر بلبل ئوتلو	~~~~~ ۸۳ ~~~~~
حافظین مزارینی	~~~~~ ۸۲ ~~~~~	ماردا با غملی-غملی.	~~~~~ ۸۴ ~~~~~
زیارتده گل دیلر.	~~~~~ ۸۳ ~~~~~	~~~~~ ۸۵ ~~~~~	~~~~~ ۸۶ ~~~~~

یوخسا بوتون بهاری نجه دوزوم من، نجه» دییپ گوزیاشی توکدو. سحر دان سوکولونجه، آنجا ق بیلمه پیردی گول، غریبن گلن بیر شاعر، اونو ائله همان گون بوداقدان دره چکدیر.	از خاک در حافظ اونیز شرد تحفه... *** گویند که آن شاعر چون بروطنش برگشت، بگذاشت همان گل را بر دفتر اشعارش. ناگلشن شعرش را با خواجه بیارایند. عطر سخن حافظ از نغمه او آید. صدا ختر گلچهره گل چینه از آن گلشن! خوانند چو شعرش را گویند بر او احسن! افسوس ورق کردند صدمرتبه دیوانش. تنها گل حافظ شد زینت «بگلستانش» خوانند چو شعرش را، بامطحکه خندیدند. اشعار و غزلهایش پیش از خود او مردند!	قیزلار اونون شهرینی آچیب او خویان زمان. بلکه نهار دوشوندو، نهار دیلو او شاعر. بلکه قیزیل گول حقه یازدی نه قهر شعر... فقط شعر کتابی گزه ده الین ساله، شعرینه باخمادیلار هاصی وورولدو گوله. کیسه عطر دویماهی او شاعرین سوزوندن، شهرلری، سوزلری، قاپاق تولدو سوزوندن. *** دییبر لکه، شیرازدا ینه بهار گلن تک. حافظین قبری وسته قوشلار نغمه دیبره ک قونولار دالان-دالا. ینه قهرین باشیندا گوللر آیلدی گجه ده گیتدی درین خیالا.	*** گویند که، در شیراز چون فصل بهار آمد. بانغمه ویا آواز مرغان بمزار آمد. گلها بشب مهتاب در بقعه حافظیان بر خواب فرو رفتند باغمزه و بامندان. در مرقد حافظ بود از دور بسی یاران. بامهر و محبت باز شد مقبره گلباران. یک بلبیل شیدائی نالیدو شکایت کرد. حال «گل و بلبیل» را چون قصه حکایت کرد. از صبح همی نالید او چاک کنان دل را. افسوس نغمه میداد این قصه بلبیل را. حافظ زمزم از خود این گفت پر از حیرت	ینه کنددن، شهردن، اوزاق-اوزاق یرلردن گلدی عالم، صنعتکار. گلدی سودالی گنجیلر، گلدی ملوک قوجالار. گلدی، هره قلبینده بیر آرزو، نیت، گلدی. فقط قبرین اوستوندن نغمه سسی یوکسلدی. بیر بلبیل بوتون گونو سانکی ویرمه دن آرا، اولیل ایلله گولون داستانینی اوخودو یورا گلن دوستلارا. فقط یو «عادی حالا» محل قویان اولمادی، حتی شاعرلر بئله هئچ خیالا دالمادی. دییبرلر قوجا حافظ قبرینده «افسوس» دیدی، «شاعرلر یو حسرتی نه دن دویمور سوز» دیدی. سونرا سوساراق قوجا درین خیال دالدی!
۳۱	۶۳	۳۲	۶۴	۳۳

هامی دویسایدی، اوند «هامی حافظ اولادی!...» یوخ، هامینین قلبینده دوغمامیشدیر بو هجران، دویغو باشقا-باشقا دیبر بیر اولسادا فقط درد. دییپ-بیر بیت اوخودو حافظ ینه استادان: «روز اول که، به استاد سپردند مرا دیگران را هنر آموخت مرا مجنون کرد...» (۱) *** قوجا سوسلو، سونرادا سینه سینی ئوتوردو، بیلیم که، صحبتینی بوردا سونا یتیردی. دانشمادیم... او باخدی اوزمد خیلی مدت منی سه اوزاقلارا آپار میشدی روایت.	«افسوس نمی فهمید این قصه پر حسرت!» آهی بکشید و گفت آن پیر جهان دیده، البته نهان گشته صدس در این برده. گردک همی کردند این ناله و این زاری، در دهر همه می گشتند. چون حافظ شیرازی! درد و غم هجران را هر کس که، نمی داند؟! حافظ بر بانحال آهسته خودش خواند: «روز اول که با استاد سپردند مرا، دیگران را هنر آموخت، مرا مجنون کرد» *** آهی کشید و شنجموش آن پیر مرد قصه خوان. دانستم اینچاشد تمام این ماجرا و داستان.	قولاغیما گلیردی همان بلبیلون سسی، گوزومون ئونونده اییدی قیزیل گولون غنچه سسی. قوجا دیللدی بو آن دیدن-او غلوم یقین سن بیزیم خواجه حافظین دیوانینی گورموسن. اوردا نچه بلبیل وار، اوردا نچه گول ده وار. اوردا نه قبر آرزو نه قدر نیسگیل ده وار. ساده حسرت دگیلیدر قیزیل گولون حسرتی. ساده جه سئوگی دگیل بلبلون محبتی بیر کاسادا قالارمی بیر یولاغدان آخان سو؟ بیر ورزده بیترمی بیر کونولون دویغور سو؟ بیر کتابا سیغیشماز بیزیم خواجه حافظین بیر بیتین حکمتی، اوردا گول، بلبیل دگیل.	اوردا انسان قلبی وار اوردا انسان خصلتی. نچه قیزین سری وار هر گولون غنچه سینده، نچه گنجین سسی وار هر بلبیلون سسینده. هر گولون بوت، سینده نچه گولون دردی وار، حافظین دیوانیندا زمانین کشمکش نچه ائلین دردی وار... شاعر بیزیم دنیادان کوچوب گیدنن بری، دانشیقیم روایت گزیلر یاخین ائللری. بلبل ئولمز شاعرین دیوانیدیر، سسیدیر. شعرین سرحدلر آلمان آللولو نفسیدیر. زمان سس سیز ئوتوکچه، او سس سالکی هریانا. شیرازه لر چکدلی ال بویده اییر دیوانا. گوموش چرچیله لوده
۳۴	۶۵	۳۵	۳۶

موزه لرده آسديلار،
آلتينداسا نه تعريف،
نه ايفاحات يازديلار.
«حافظين ديوانيدير»
بسدير بو ايكي سوزده.
آلماس كومورده اولار.
مرواريسا دنيزده.
سوز قيمتدن حوشه جك
اونو اوزاتسان اگر.
لعلی تانييرهامی
لعله «لعل» دير ديمزلر.
گول، حافظين غزله لی،
اونون طراوتيدير.
گول، كونوللر اوخشايلان
سوزون لطافتی دير.
حافظين ديوانيني
ايلدرله وارقلا دی،
شرقده، غربده شاعرلر
نچه ديوان باغلادی.
نچه-نچه بدگمان
بيرجه غزل يازاندا
دينى-حافظ ئولوب-ور
حافظ منم جهاندا!
فقط ته قسر شاعر

~~~~~ ۴۷ ~~~~~

حافظدن حكمت آلدی،
كونول ويريب هر سوزه
شهرينه قيمت آلدی.
او غلوم، حافظ ئولمده دی،
ئولمديه جك مين ايلده.
او سوزدن ساراي تكييب
مليون-مليون كونولده.
بلى، حافظ ئولمده دی،
اثلين نغمه سينده دير،
او، گولون عطرينده دير،
بلبلون سسينده دير.
او، نشانلى قيزلارين
كونلونون سرداشيدير،
قوجانين هم صحبتی
گنجين يول-يولداشيدير.
عالمين فكرينده دير،
شاعرين نفسينده.
او، بيزيمله ياشايبير
بيزيم يركرد سينده...
من غوطه ور در فکر خویش
بلبل نوامی کرده امی.
هرگز نمی شد غنچه دور
از پیش چشم بیکدمی.
باز هم سخن آغاز کرد
آن پیر مرد خوش بیان:
گفتا بمن مان ای پسر،
دیوان حافظ را بخوان.
آنجا هزاران آرزو
همچون گریب نهفته است.
گلهای عشق و معرفت
در گلشنش بشفافه است.
هر سطر او يك داستان،
هر کلمه اش از حکمت است.
مقصودش از تصویر گل
اظهار سرخلفت است.
در سینه دیوان او
يك عالم معنی نهان.
«دوروزمان يكسان نماند»
حافظ خودش شد يك جهان!
با این جهان معرفت
اویافت عمر جاودان!
هرگز نمیرد، زنده است،
بها است حافظ همین مان!

~~~~~ ۴۸ ~~~~~

من ترکی نمی دانم ، اما بنظر می رسد که ترجمه کامل نیست و جا افتادگی هائی دارد .
بهر حال هر چه در کتاب ، از این شعر ، بود آورده ام و چیز دیگری نیست - م.ا.